

Sprawozdania

KS. PIOTR AUGUSTYNOWICZ

**SPRAWOZDANIE ZE SPOTKANIA KSIĘŻY
PROFESORÓW WSD
Z BIAŁEGOSTOKU, DROHICZYNA, EŁKU,
ŁOMŻY I SIEDLEC
Białystok, 9 maja 2019 r.**

Dnia 9 maja 2019 r. w gmachu AWSD w Białymstoku, odbyło się kolejne spotkanie Księży Profesorów Wyższych Seminariów Duchownych z Białegostoku, Drohiczyna, Ełku, Łomży i Siedlec. Po wspólnym śniadaniu w refektarzu seminaryjnym i kawie, w sali św. Kazimierza rozpoczęły się obrady. Ksiądz Andrzej Proniewski, rektor AWSD w Białymstoku powitał Księdza Arcybiskupa Tadeusza Wojdę i Arcybiskupa Edwarda Ozorowskiego oraz obecnych rektorów i wszystkich księży profesorów (lista obecności w załączniku) i wyraził radość z kolejnego spotkania poświęconego Jubileuszowi 40-lecia sakry biskupiej Księdza Arcybiskupa prof. dr. hab. Edwarda Ozorowskiego. Ksiądz Rektor poprosił Arcybiskupa Metropolity o modlitwę na rozpoczęcie sesji, a następnie przedstawił porządek obrad i przekazał prowadzenie sesji rektorowi WSD z Siedlec - ks. Piotrowi Paćkowskiemu, który poprosił o odczytanie protokołu z poprzedniej sesji, która odbyła się w Ełku.

W związku z rezygnacją ks. Andrzeja Dębskiego z funkcji sekretarza, protokół odczytał ks. Antoni Skowroński, rektor WSD w Ełku. Do protokołu nie zgłoszono uwag.

Po odczytaniu protokołu przystąpiono do wyboru sekretarza. Ksiądz Rektor Andrzej Proniewski zaproponował, aby funkcja sekretarza była przechodnia i aby protokół sporządzał kapłan z seminarium, które organizuje sesję. Wszyscy zaakceptowali taki pomysł. Na funkcję sekretarza ks. Rektor zaproponował ks. Piotra Augustynowicza. Kandydatura została przyjęta jednogłośnie.

Następnie wykład nt. „Arcybiskup Edward Ozorowski jako pasterz i

teolog” wygłosił ks. prof. dr hab. Józef Zabielski. Na początku swojego wystąpienia zauważył, że „wartościowanie osoby ludzkiej sytuuje się w wyjątkowości i niepowtarzalności jej egzystencji, w tym, co człowiek pozostawia po sobie jako niezapomniany ślad”. W życiu Arcybiskupa Edwarda Ozorowskiego na pierwszy plan wysuwają się dwa wymiary dzieła jego życia: posługa biskupa jako pasterza oraz działalność naukowa jako teologa. Prelegent podkreślił, iż początek posługi duszpasterskiej Arcybiskupa Ozorowskiego to rok 1964, kiedy przyjął święcenia kapłańskie. Następnie został wysłany na studia do Lublina, gdzie udzielał się w posłudze duszpasterskiej w środowisku akademickim. Po studiach pracował na Wydziale Teologicznym ATK w Warszawie, gdzie „posługę duszpasterską realizował jako nauczyciel i wychowawca młodzieży akademickiej. Jego pasterska troska wyrażała się w sposobie i formie prowadzonych zajęć, ukazując poszanowanie i wartościowanie słuchaczy”.

Wraz z nominacją biskupią w 1979 r., nastąpiła zmiana posługi duszpasterskiej ks. Ozorowskiego. Biskup Kisiel powołał go na rektora Seminarium w Białymstoku. Wyzwaniem duszpasterskim jako rektora było zorganizowanie budowy nowego gmachu tego seminarium. Zaangażował się też w organizację życia seminaryjnego w wymiarze edukacyjno-wychowawczym. Powołanie biskupie poszerzyło obowiązki i możliwości duszpasterskie Biskupa Ozorowskiego. Jego zaangażowanie pasterskie wykraczało poza granice diecezji. Został włączony w szereg organizacji i społeczności ogólnopolskich i międzynarodowych. Dużym wyzwaniem było też zorganizowanie wizyty papieża Jana Pawła II w Białymstoku. Szczególne wyzwanie duszpasterskie, jak podkreślił prelegent, spotkało Biskupa Ozorowskiego 21.10.2006 r., kiedy to został mianowany Arcybiskupem Metropolity Białostockim. Jako pasterz Archidiecezji Białostockiej musiał wielokrotnie stawać przed wieloma wyzwaniami, z których wychodził zwycięsko, poprawnie je interpretując i czytelnie uzasadniając nauczanie Kościoła i jego stanowisko.

W drugiej części referatu prelegent ukazał Arcybiskupa Edwarda Ozorowskiego jako teologa. Początkiem tego spotkania z teologią były studia seminaryjne. Kolejne lata owocowały zdobywaniem tytułów naukowych i prestiżowych nagród. Był organizatorem i czynnym uczestnikiem licznych sympozjów, konferencji i kongresów naukowych w Polsce i za granicą. Działalność naukowo-badawcza wyraża się też w pracy dydaktycznej. Docenienie dorobku naukowego Arcybiskupa Ozorowskiego potwierdzają liczne powołania na promotora czy recenzenta rozpraw doktorskich, habi-

litacyjnych i tytułów naukowych. Szczególnym wyrazem działalności naukowo-badawczej Arcybiskupa jest dorobek naukowy, który liczy około 1300 opublikowanych pozycji, z czego około 30 stanowią pozycje książkowe. Problematyką jego badań jest przede wszystkim eklezjologia i tematyka z nią powiązana, czyli chrystologia, mariologia, sakramentologia oraz teologia małżeństwa i rodziny. Zagadnienia teologiczne ukazywane są zarówno w wymiarze ściśle teologiczno-naukowym, jak i duszpastersko-formacyjnym. W rozważaniach naukowych dominują tematy związane m.in. z Eucharystią, życiem świętych, kultem Miłosierdzia Bożego.

Prelegent reasumując podkreślił oryginalność bardzo licznego dorobku naukowego Arcybiskupa Edwarda. Przywołał też słowa prof. Rychlicikego o wieloletniej pracy Arcybiskupa: „Przede wszystkim jest to teologia oparta na obiektywnych źródłach poznania teologicznego. Znaczący jest teologiczny wkład Biskupa Białegostoku szczególnie w eklezjologię i sakramentologię. Refleksja w tej dziedzinie zdaje się wypływać z osobistej głębokiej wiary naszego Teologia i jego poczucia odpowiedzialności za duchową formację chrześcijanina”.

W drugim wystąpieniu ks. prof. dr hab. Adam Skreczko wygłosił wykład pt. „Człowiek – małżeństwo – rodzina w ujęciu Abp. prof. dr hab. Edwarda Ozorowskiego”. Podkreślając ogrom dorobku naukowego Arcybiskupa podjął próbę ukazania trzech ważnych zagadnień poruszanych w tych publikacjach: osoby, małżeństwa i rodziny. Autor zauważył, że według Księdza Profesora E. Ozorowskiego wiara chrześcijańska opiera się na przekonaniu, iż objawienie prawdziwego oblicza Boga osiąga swój szczyt w wydarzeniu Jezusa Chrystusa, w tym również okrywa „ojcowskie” oblicze Boga. Pisząc na te tematy, Arcybiskup stosunkowo często podejmuje tematykę antropologiczną i ukazuje piękno człowieka stworzonego na „obraz i podobieństwo Boga”. W jego twórczości dostrzec można konsekwentną logikę wiary i rozumu. Skoro bowiem chrześcijanin przyjmuje w wierze, że człowiek został stworzony przez Boga na Jego „obraz”, a tym „obrazem” jest Chrystus, to logiczny jest wniosek, że człowieka nie można zrozumieć w pełni bez odwołania się do Chrystusa. Arcybiskup Ozorowski stara się odpowiadać kim jest człowiek także w artykułach popularnonaukowych. Człowiek został stworzony „na obraz i podobieństwo Boże” (Rdz 1, 26), co sugeruje jego wyjątkowość na tle świata i wielką godność.

Refleksję nad zamysłem Bożym wobec człowieka, małżeństwa i rodziny podjął Arcybiskup Ozorowski z nową energią, rozpoczynając w 1992 r. pracę dydaktyczną w Instytucie Studiów nad Rodziną w Łomiankach

(UKSW) i podejmując znaczące inicjatywy wydawnicze. Już samo podjęcie pracy na tym kierunku świadczy o tym, że widział on „ducha czasu“ i coraz większą potrzebę pogłębionej refleksji teologicznej związanej z małżeństwem i rodziną. Metropolita białostocki podjął nauczanie w Instytucie założonym przez Arcybiskupa Kazimierza Majdańskiego, który wiele serca i trudu włożył w rozwój nauk o rodzinie. Wielkim dziełem życia Abp Majdańskiego było wypełnienie votum złożonego jako więzień obozu w Dachau: stworzenia i rozwoju Instytutu Studiów nad Rodziną. Sam pisał dużo na temat małżeństwa i rodziny, zebrał też pionierski zespół naukowców, który podjął się kontynuacji wielkiego zadania obrony i promocji małżeństwa i rodziny. Arcybiskup E. Ozorowski stał się jedną z ważniejszych postaci w tym Instytucie.

Szybko rozwijająca się nowa specjalność, jaką jest wiedza o rodzinie, wymagała kompendialnego ujęcia nagromadzonych wyników badań i aktualnego stanu. Naprzeciw tej potrzebie wyszedł „Słownik Małżeństwa i Rodziny“, którego redaktorem był bp E. Ozorowski. Nauki o rodzinie, podobnie jak każdy nowo kształtujący się przedmiot, posiadają charakter wybitnie interdyscyplinarny i to tym bardziej przemawiało za koniecznością zebrania i usystematyzowania tego, co do tych nauk wnoszą: teologia, filozofia, psychologia, pedagogika, medycyna, socjologia i prawo.

„Słownik Małżeństwa i Rodziny“ redagowany przez doświadczonego teologa zawiera zbiór haseł rzeczowych, dotyczących podstawowych, ale szeroko ujętych wiadomości o małżeństwie i rodzinie. Zgromadzony materiał definiuje pojęcia małżeństwa i rodziny w obrębie szerokiego wachlarza dyscyplin.

Od początku swojej pracy dydaktycznej w Instytucie Studiów nad Rodziną w Łomiankach Abp Ozorowski swoje spojrzenie na małżeństwo i rodzinę ukazywał w licznych publikacjach oraz całościowo przedstawił w książce pt.: Małżeństwo i rodzina w zamysle Bożym. Stanowią one ciąg dalszy refleksji antropologicznej, w której zasadniczą rolę odgrywa zamysł Boży.

Prowadzący spotkanie podziękował prelegentom za ciekawe wystąpienia i zaprosił do dyskusji. Jako pierwszy głos zabrał ks. Zbigniew Skuza. Podkreślił, że we współczesnym świecie charakterystycznym zjawiskiem jest wielowątkowość. Znając myśl Arcybiskupa Ozorowskiego o rodzinie, nie jest łatwe jak wydobyć to, co jest najważniejsze. Ksiądz Piotr Paćkowski dodał, że rozważania Arcybiskupa wyprzedziły te wszystkie kwestie, z którymi aktualnie się spotykamy. Ksiądz Adam Skreczko podkreślił, że

twórczość Arcybiskupa dotycząca rodziny idzie w kierunku odczytywania rzeczywistości, a nie jej kreowania. Wartością jest, abyśmy poznając to nauczanie używali go do odczytywania rzeczywistości. Ks. Zbigniew Rostkowski pytał o przesłanie, jakie płynie dla nas z tego nauczania, które mogłoby zostać wykorzystane w relacjach z prawosławnymi. Ksiądz Andrzej Proniewski poprosił o ustosunkowanie się do kwestii *in vitro*. Zastanawiał się, na ile oddziaływanie merytoryczne i uzasadnienie, że jest to niewłaściwe dociera do ludzi. Podkreślił też, że Arcybiskup jest rozpoznawalny wśród teologów jako eklezjolog i sakramentolog. Zdaniem ks. Proniewskiego warto także zauważyć utworzenie Katedry Teologii Katolickiej w Białymstoku i wydawanie Rocznika Teologii Katolickiej. Dzisiaj Rocznik ten jest na liście ministerialnej. Przypomniawszy również, że Arcybiskup Edward zainicjował organizowanie konferencji interdyscyplinarnych z Uniwersytetem Medycznym, Wyższą Szkołą Administracji Publicznej czy z Wydziałem Pedagogiki Uniwersytetu w Białymstoku.

Następnie prowadzący spotkanie poprosił Arcybiskupa Edwarda Ozorowskiego o słowo. Arcybiskup przypomniał, że z Seminarium jest związany od samego początku. W przeszłości zjazdy profesorów polegały na spotkaniu kilku osób z seminariów. Następnie nabrały charakteru formalnego i eklezjotwórczego. Podkreślił, że chociaż nie był na parafii, to czynnie pomagał w duszpasterstwie w kościele garnizonowym w Lublinie i w parafii św. Teresy w Warszawie. Sprawował Msze św., posługiwał w konfesjonale, zbierał tace, a w wakacje dyżurował w kancelarii i pełnił posługę w szpitalu. Arcybiskup podziękował wszystkim za obecność, a patrząc na zgromadzonych młodych kapłanów wyraził radość, że „ziarno kiełkuje”.

Arcybiskup Metropolita podziękował organizatorom za przygotowanie spotkania. Wyraził wdzięczność ks. Zabielskiemu i ks. Skreczce za wygłoszone referaty i wszystkim za obecność. Dodał, że przy okazji takiego zjazdu można poruszyć i przedyskutować wiele tematów.

W ramach wolnych wniosków i komunikatów ks. Rektor Jarosław Kotowski zaprosił na kolejną sesję profesorów do Łomży, którą przewidziano na 24 października 2019 r. Ksiądz Andrzej Proniewski zaprosił na Inaugurację Roku Akademickiego związaną z rocznicą 100-lecia inauguracji Wydziału Teologicznego w Wilnie. Ksiądz Piotr Paćkowski poinformował o obchodach 100-lecia wznowienia działalności seminarium w Siedlcach i o planowanym na 13 listopada sympozjum nt. roli seminarium w przygotowaniu do kapłaństwa. Ksiądz Antoni Skowroński zaprosił do Ełku na obchody 20. rocznicy wizyty Jana Pawła II. Rektorzy seminariów poinform-

mowali też o osiągnięciach naukowych księży w diecezjach.

Podsumowując sesję ks. Piotr Paćkowski złożył życzenia Arcybiskupowi Edwardowi Ozorowskiemu z okazji jubileuszu 40-lecia sakry biskupiej. Podziękował mu za inicjatywę wspólnych spotkań. Spotkanie zakończyło się wspólną modlitwą brewiarzową i obiadem.

KS. PAWEŁ NOCKO

**SPRAWOZDANIE ZE SPOTKANIA KSIĘŻY
PROFESORÓW WSD
Z BIAŁEGOSTOKU, DROHICZYNA, EŁKU,
ŁOMŻY I SIEDLEC
Łomża, 7 listopad 2019r.**

Spotkanie księży profesorów seminariów duchownych w Białymstoku, Drohiczynie, Ełku, Łomży i Siedlcach odbyło się 7 listopada 2019 roku w Wyższym Seminarium Duchownym w Łomży. Wszystkich zgromadzonych w Auli św. Jana Pawła II – rektorów, wykładowców i alumnów, powitał rektor łomżyńskiego seminarium ks. dr Jarosław Kotowski, który następnie poprosił ks. dr. Piotra Paćkowskiego – rektora seminarium w Siedlcach, o prowadzenie spotkania.

Ks. Paćkowski podkreślił na wstępie wartość i pożyteczność międzyseminaryjnych spotkań wykładowców. Poprosił o odczytanie protokołu z poprzedniego spotkania, które odbyło się w Białymstoku 9 maja 2019 roku. Odczytu w imieniu ks. dr. Piotra Augustynowicza dokonał ks. Bogdan Skłodowski. Protokół przyjęto bez uwag.

Centrum spotkania był wykład niedawno mianowanego profesora łomżyńskiego seminarium ks. dr. Łukasza Polkowskiego na temat: Relacja między nauką a wiarą w ujęciu Iana Graemego Barboura.

Ks. dr Łukasz Polkowski na początku swojego wykładu przedstawił sytuację współczesnej nauki i teologii. Podczas, gdy nauki przyrodnicze cieszą się dzisiaj niesłabnącym autorytetem, teologia często oskarżana jest o to, że nie zachowuje standardów naukowości.

Następnie została przedstawiona czteroczęłonowa typologia relacji nauka-wiara zaproponowana przez Iana Graemego Barboura. Konflikt pomiędzy poznaniem naukowym i religijnym generuje naukowy materializm i literalna biblistyka. Niezależność obu dziedzin, mimo że jest postulowana już od czasów średniowiecza, jest swoistą pułapką metodologiczną. Skut-

kuje bowiem wzajemnym niezrozumieniem środowisk badaczy przyrody i Objawienia. Poza tym mamy naturalną intuicję jedności poznania, które dotyczy tego samego świata.

Trzecią relacją opisywaną przez Barboura jest dialog. Dokonuje się on najczęściej na trzech płaszczyznach: założen metodologicznych, odpowiedzi na pytania graniczne oraz uwypuklenia metodologicznych paraleli pomiędzy poznaniem naukowym i religijnym. Najbardziej promowaną relacją jest jednak relacja integracji. Barbour wskazuje trzy możliwości zintegrowania nauki i wiary: rozwijanie teologii naturalnej, przeformułowanie doktryn teologicznych oraz próby budowania jednego, spójnego światopoglądu.

Ks. dr Łukasz Polkowski zakończył swoje wystąpienie podkreśleniem, że Ian Barbour jest przedstawicielem środowiska uczonych, którzy dążą do zunifikowania całej rzeczywistości. Jego osoba wywarła znaczący wpływ na refleksję dotyczącą relacji nauka-wiara, a zaprezentowana typologia jest współcześnie rozwijana.

Po wykładzie ks. Polkowskiego odbyła się dość aktywna i twórcza dyskusja. Ks. Paćkowski zauważył, że w obecnych czasach istnieją problemy dotyczące relacji nauki i wiary. Ks. Polkowski podkreślił, że na drodze intelektualnej człowiek może dojść do poznania Boga, wskazując na przykład Chestertona. Joseph Maria Bocheński w tej materii stwierdza, że chociaż światopoglądy są niewspółmierne, nie można ich porównywać, każdy ma swój, są mocno i trudne to zmiany, to jednak na drodze intelektu jest możliwe, by człowiek nawrócił się na inny świat.

Alumn Damian Skłodowski postawił pytanie: Czy w formacji seminaryjnej jest obecna metafizyka tomistyczna, pozytywny wykład teologii i jakie środki w formacji mogą służyć w konfrontacji ze światem współczesnym, z pytaniami, które stawia współcześnie człowiek? Ks. Paćkowski zauważył, że w kontekście prób dążności do unifikacji, należy zwrócić uwagę na potrzebę zdobycia tożsamości własnych fundamentów, także po to, by móc dyskutować. Dzisiejsi kandydaci zgłaszający się do seminariów są rozchwiani w tożsamości, także w poznawaniu doktryny. Należałoby w odpowiedzi na tę sytuację właściwie to ustawić, min. poprzez większą możliwość poznawania innych nurtów. Być może jest to problem formacji i presji poszukiwania, jednak mimo wszystko zawsze konieczne jest w tej materii solidne studium osobiste.

W dyskusji o roli formacji seminaryjnej w dzisiejszych czasach głos zabrał ks. Jarosław Kotowski. Zapytał: Czy możliwe jest, aby po seminarium

ksiądz znał odpowiedzi na wszystkie pytania?! Potrzebna jest baza w postaci solidnego studium i wiedzy. Jednak nie można zapominać, że całe życie kapłana jest drogą formacji. Seminarium trwa 6 lat, a życie znacznie dłużej.

Ks. Wojciech Nowacki zauważył, że człowiek często posługuje się uproszczonymi modelami, a z drugiej strony obecny jest we współczesnym świecie ogromny dynamizm rozwoju nauk szczegółowych. U młodych ludzi zanika pasja poznawcza. Potrzeba dzisiaj otwierania się na konfrontację dwóch dziedzin – teologii i nauk szczegółowych. W każdej z tych dziedzin formacja permanentna jest absolutną koniecznością. Nie można w tym kontekście uznać, że formacja po seminarium jest gotową formacją. Ks. Paćkowski dodał, że neoprezbiter nie jest „gotowym produktem”. Dzisiaj jest wiele bodźców i jednocześnie trudno jest wszystko poznać i na wszystkim się znać. Jednak niezbędna jest pasja poznawcza. Ważna jest odpowiedź i odwaga księdza, by móc stawiać czoło problemom współczesności przede wszystkim w świetle teologii. Spór pomiędzy teologią a naukami humanistycznymi jest ważny dla seminarium. Nie można zapominać, że poznawanie teologii dokonuje się tak naprawdę dopiero po ukończeniu studiów.

Ks. Artur Hałucha podjął problem praktyk katechetycznych, które są polem zdobywania doświadczenia, min. w tym, jak dotrzeć do młodzieży i mówić im o Bogu. Alumn Skłodowski pytał: Jak wzbudzić pasję poznawania w młodym człowieku? Zasugerował, że może trzeba, by było więcej ćwiczeń, aniżeli wykładów. Ks. Kotowski na polu tej dyskusji zauważył, że studia medyczne są odhumanizowane i pytał: Czy to jest redukcjonizm? Ks. Polkowski podkreślił, że dzisiaj często studia te są nauką sprawności. Brakuje w programie przedmiotów humanistycznych. Akcent położony jest na wyuczenie się dziedziny. Ks. Nowacki dodał, że nam (teologom, formatorom) również grozi redukcjonizm w postaci zamknięcia się wyłącznie w teologii, co skazuje nas na dyskryminację w debacie publicznej. Ks. Sięnkowski wskazał również na problem odsakralnienia przyrody – nauka to filozofia. Koncepcji nauki i wiary jest wiele. Czy filozofowie biorą pod uwagę, że wiara jest aktem nadprzyrodzonym?

W wolnych wnioskach podano informację, że protokoły z sesji przejmuje seminarium, które organizuje spotkanie. Ks. Piotr Paćkowski zaproponował, aby następne spotkanie księży profesorów odbyło się 12 marca 2020 roku w Siedlcach. Spotkanie zakończyło się wspólną modlitwą i obiadem.

